

[Statsministeren.]

partier. Både det ærede medlem hr. Erik Eriksen og det ærede medlem hr. Aksel Møller forsøgte i deres taler at opstille et forsvar for deres fremgangsmåde. Da jeg tror, det er vigtigt for al fremtidig parlamentarisk virksomhed, at vi når til klarhed om en ansvarlig oppositions rettigheder og pligter, vil jeg gerne sige nogle ord om denne sag.

Det er rigtigt, at der hverken i grundloven eller i forfatningskommissionens betænkning findes forskrifter om en oppositions holdning. Det er lige så rigtigt, at der i ethvert parlamentarisk styret land findes og må findes uskrevne love, der af større demokratiske partier ikke kan overtrædes uden farlige konsekvenser for selve folkestyret.

Naturligvis har vi aldrig nægtet en oppositions ret til at stille et mistillidsvotum til en regering. Selvfølgelig ikke. Det sagde jeg klart og tydeligt, da diskussionen om regeringens kriseplan begyndte. Problemet, vi står overfor, er imidlertid, om en opposition, der vil betragtes som parlamentarisk ansvarlig, når den klart har fået en mistillidsdagsorden forkastet, har nogen pligt til virkelig forhandling, til at oplyse, hvad den selv vil, og til at medvirke til at forme den økonomiske politik, som er nødvendig.

Dette spørgsmål har venstre og konservative altså nu besvaret blankt benægtende. Man erklærer, at for en opposition, der ønsker valg, er nægtelse af realitetsforhandlinger om regeringens valutaplaner et parlamentarisk forsvarligt våben. Efter en klar forkastelse af en mistillidsdagsorden siger man, at regeringen jo har et flertal bag sig, og så må det virkelig blive dens sag at enes med dette flertal. Selv stiller man sig i demonstrativ positur og fører „de korslagte armenes politik“. Jeg tror som sagt, at det af mange grunde er nyttigt at diskutere denne fremgangsmåde og dens konsekvenser.

Lad mig først minde om, at i perioden 1929—1939, da vi her i landet havde en topartiregering, der støttede sig på et flertal i folketinget, afstod oppositionen aldrig under tingets behandling af lovforslag fra at øve indflydelse på disse, ej heller fra i givne situationer at fremsætte alternativer til regeringens forslag. Efter den anden verdenskrig, altså efter 1945, har de politi-

ske forhold medført, at vi i Danmark kun har haft mindretalsregeringer. Dermed blev tyngdepunktet i lovgivningsarbejdet om politisk prægede spørgsmål i afgørende grad flyttet fra regeringen til folketinget. Dette er i mange kredse hilst med glæde, men det har også sine svagheder.

I kraft af forholdstalsvalgmåden har vi her i landet et stærkt partiopdelt folketing. Hvis der ikke hos partierne findes vilje til samarbejde, og hvis yderligere 40 pct. af folketinget erklærer sitdownstrejke og nægter positiv deltagelse i arbejdet, løber man en risiko for, at folketingsarbejdet lammes og helt går i stå.

Venstre og konservative havde i den foreliggende situation klart fået konstateret, at et flertal af tingets medlemmer ønskede, at man skulle betræde forhandlingsvejen og ikke holde valg. Det er klart, at regeringen måtte have udskrevet valg eller være trådt tilbage, hvis et mistillidsvotum var vedtaget, men det er lige så klart, at det efter dets forkastelse påhviler oppositionen at respektere tingets afgørelse og undlade at stille sig på det uværdige standpunkt blot at sige nej til alting og endog nægte oplysning om, hvad man ønskede at stille i stedet for de fremsatte regeringsforslag. Når hele demonstrationen motiveredes med ønskeligheden af et valg, er oplysning om eget standpunkt da dobbelt nødvendig for demonstranterne. Befolkningen har da et berettiget krav på at vide, hvad de, der tilbød sig som regering, egentlig bar i deres skjold.

Legaliserer man fremover venstres og det konservative folkepartis fremgangsmåde, forudsiger jeg, at den i sin konsekvens vil føre til ustabile regeringsforhold, hyppige folketingsvalg med deraf følgende lammelse af alt arbejde i den lovgivende forsamling. Den vil også føre til stigende uro og utryghed i befolkningen overfor det folketing, hvis opgave det ikke alene er at danne rammen om den frie meningsbrydning, men som også har til opgave at gøre dagens nødvendige politiske gerning. Det er på denne baggrund, at jeg har tilladt mig at kalde oppositionens holdning for værende i strid med hidtil gældende forudsætninger for vort parlamentariske liv.

Har de, der tog beslutningen om denne negative og tomme demonstrationspolitik,